

COMUNICAȚII

Comitetul Comunicațiilor, care își propune să studieze și să medieze relațiile teatrului cu lumea în afara spectacolului, și-a început sesiunea müncheneză printr-un seminar cu tema „Lumea în schimbare – o nouă provocare pentru teatru și publicațiile de teatru”, condus de delegatul german Wolfgang Ruf. Informările prezentate de Malgorzata Semil (Polonia), Ramendu Majumdar (Bangladesh) și James Leverett (SUA), precum și unele intervenții din Chile sau Marea Britanie, ca și a subsemnatei, au relevat substanțiale asemănări ale situațiilor existente în țări aflate în tranziție politică și economică, dar și diversitatea situațiilor din alte țări, în care, în condiții deosebite, teatru se află la fel de direct influențat de stările și procesele socio-politice. Dacă în Polonia, de pildă, teatrul este în căutarea unei redefiniri a propriei identități, în Bangladesh el e chemat limpede să contribuie la educarea oamenilor, în India i se cere să lupte împotriva intoleranței religioase, dublată acum de intoleranța etnică. În America, dominantă teatrului de divertisment promovat pe Broadway este contracarată de dezvoltarea mișcării teatrelor regionale, care însă au a lupta cu presiunea mass-media și cu dificultățile economice. Dependența teatrului, ca și a publicațiilor de teatru, de problemele economice a fost unanim reievată.

Bilanțul activității Comitetului s-a dovedit pozitiv, în prim plan înscriindu-se publicațiile de mare utilitate informativă. „The World of Theatre” (Lumea teatrului), a cărei ediție a treia a fost difuzată în cadrul Congresului, conține articole de sinteză despre stagiunile 1990-1991 și 1991-1992 din 35 de țări, între care și România, cu un articol de Marian Popescu. „World Theatre Directory”, un Anuar mondial al teatrului, cuprinde date succinte despre istoria și structura actuală a teatrului și a centrelor I.T.I. din 35 de țări. Teatrul românesc și Centrul român al I.T.I. sint și aici prezente cu date documentare substanțiale, unele dintre ele, însă, depășite.

În proiectele de viitor ale Comitetului figurează continuarea editării acestor publicații, în ciuda greutăților financiare ce intervin și aici cu rol prohibitiv. Se speră într-o lărgire a ariei de cuprindere geo-culturală prin atragerea colaborării mai active a centrelor naționale din diferite țări, aceste publicații fiind rolul exclusiv al participării cu material informativ-redacțional a centrelor naționale ale I.T.I. Se preconizează, de asemenea, organizarea unor reuniuni internaționale, seminarii și colocvii.

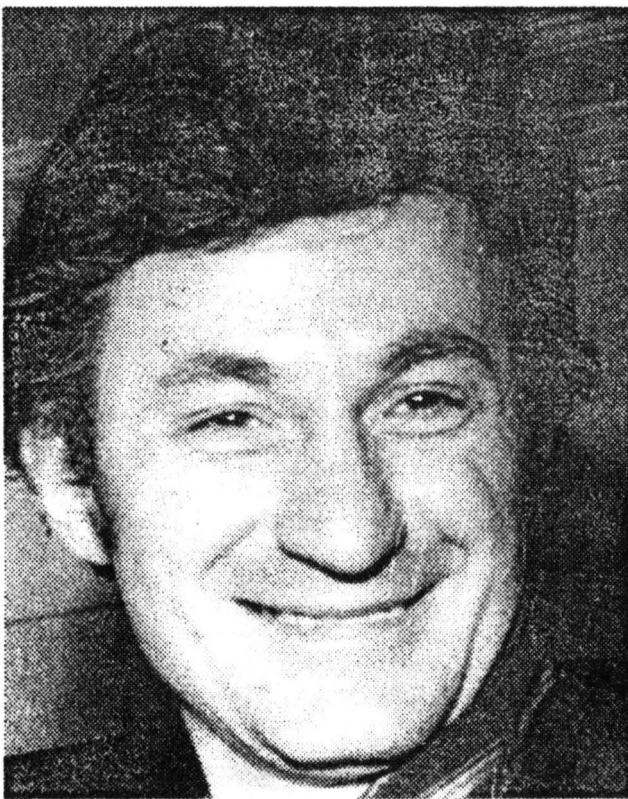
MARGARETA BĂRBUȚĂ

EXISTENȚA ÎN EUROPA LA ORA FIRESкулUI – de vorbă cu Ion Caramitru –

Teatrul românesc n-are probleme cu intrarea în Europa, cu leșrea în lume. Nimeni n-a pus condiții speciale, pentru că nu era cazul, nu s-au făcut rapoarte speciale. Reprezentanții festivalurilor internaționale văd spectacole, le plac, trupele românești străbat lumea și obțin succese. Prezența oamenilor de

teatru români la congresele internaționale este un lucru firesc. În această ordine, a firescului, Ion Caramitru a fost la München, la sesiunea ITI, și tot în această ordine s-a desfășurat la București întâlnirea teatrelor europene. Problemele discutate au fost diferite. Le unește în paginile revistei persoana lui Ion Caramitru.

– La München a avut loc Congresul mondial al Institutului Internațional de teatru. Istoria acestui institut, constituit în 1948, cunoaște și ea un moment de răscruce, în 1989. Până atunci, prin întâlniri, seminarii, sesiuni de comunicări, ateliere, Institutul reușea să forțeze ușile închise din Est pe probleme de formare profesională, de tineret, de școală. În 1964, când am terminat eu I.A.T.C., au venit în România oameni de teatru din toată lumea – Jacques Lecocque, grupuri de studenți italieni, americanii și alții care au fost pentru noi un lucru extraordinar. O dată cu revoluțiile din Est, contactele s-au ușurat substanțial. Între timp, realitatea culturală și instituțională europeană s-a modificat. Au pătruns și în România diferite rețele de tip cultural, care funcționează de mult timp în Europa, și care la noi erau practic inaccesibile: Departamentul de Cultură al Ministerului de Externe al Franței, Consiliul Britanic, precum și instituții guvernamentale foarte specializate, foarte aplicate promovării studiului unel anume tronson al artei spectacolului, ca, de pildă, IETM – o rețea de informare generală a centrelor culturale din Europa; apoi ISPA – o instituție americană care a început să se deschidă și spre Europa, ONDA din Franța și multe altele; sau Universitatea de Vară de la Amsterdam, care primește tineri în proces de formare din domeniul teatrului și artelor de spectacol. Toate aceste rețele sint centralizate la Consiliul Europei, care a creat un for coordonator. Pentru ca o rețea să existe, ea trebuie să reunească trei instituții culturale, din trei țări diferite. Toate acestea „mănincă” din importanța ITI care, prin comisile și comitetele pe care le are, acop ră activitățile de același gen. Nu știu dacă e bine sau rău:

important e ca toate inițiativele să aibă acoperire artistică.

Ceea ce ne-a lipsit nouă întotdeauna a fost accesul la informație, lucru care a început să se rezolve, prin articularea noastră la multe din rețelele amintite.

Revin la Congresul de la München: problemele stringente ale acestui institut, cu 84 de centre naționale, sînt de ordin financiar. UNESCO, care-l patronează, a redus subvenția cu 20%, ceea ce e foarte mult.

– **E mult, mai ales că această reducere nu-i afectează doar pe cei care sînt sacrificați prin acest procent, ci și pe restul.**

– Sigur că da. Și a mai intervenit ceva: pînă acum ITI era scutit de taxe, ceea ce de-acum încolo nu va mai fi valabil. Mai este și pericolul pierderii sediului de la Paris. Se pare că această concurență între ITI și celelalte foruri europene nu este fără consecințe pentru autoritatea primului.

– **Dar nu e loc pentru toată lumea?**

– Eu zic că da. Problema este că foarte puține dintre centrele naționale ale ITI au posibilitatea de a depăși obstacolele financiare, și, din păcate, România face parte dintre ele. Din acest motiv ITI s-a orientat spre țările lumii a treia, care doresc să se afirme, care doresc să-și creeze o suprastructură culturală în contact direct cu organizațiile din țările europene. În acest sens este simptomatic modul cum s-au făcut alegerile pentru noul birou executiv, care e identic cu cel de pînă acum, adică format din reprezentanții a 14 țări. A candidat și România, alături de Filipine, Grecia, Estonia, dar nici o țară n-a putut-o înlocui pe vreuna dintre cele care ocupaseră deja un loc acum doi ani. România a fost prima sub linie.

– **Într-o asemenea alegere are importanță valoarea teatrului din țara respectivă sau valoarea persoanelor?**

– Sînt luate în considerație mai multe lucruri. În primul rînd contează activitatea Centrului ITI din țara respectivă. Noi ne angajaserăm să facem un seminar ITI la București anul trecut. Am fost împreună cu Margareta Bărbuță și cu Victor Rebengiuc la domnul ministru Golu, dar a reieșit că situația financiară a țării nu ne permite să ne ținem de promisiune. Deci, activitatea nu ne recomandă. Dar am insistat pe valoarea teatrului românesc, care nu poate fi contestată, argument care a funcționat pînă la un punct. Al doilea argument a fost permanența prezenței României în conducerea ITI prin domnul Radu Beligan, acum președinte de onoare. Dar felul cum a decurs votul demonstrează că acum atenția s-a deplasat înspre Burkina-Faso, Bangladesh, Tunisia, care au obținut mai multe voturi decît America, Germania sau Franța. Congresul are nevoie de eforturile financiare ale acestor țări care doresc să intre în marea familie teatrală a lumii. Tunisia s-a oferit să deschidă o Academie care să formeze permanent – Universitatea Națiunilor – pe care o va subvenționa din bugetul de stat.

– **Insuccesul în alegeri a fost compensat de succesul propunerilor.**

– Am făcut două propuneri: prima, care a fost și preluată ca acțiune a Centrului Român al ITI, se va desfășura la toamnă. Este vorba despre o întîlnire între dramaturgi, care să încerce să răspundă la întrebarea de ce dramaturgii din Occident au scris imediat despre schimbările din Europa de Est, în timp ce aceia care au trăit aceste evenimente nu s-au încumetat încă. Probabil, cei dinăuntru așteaptă să se limpezească. Sper că această

dezbateri va contribui la procesul de decantare. A doua propunere a fost proiectul School Art – prezentat anterior și la Helsinki –, care e o modalitate a teatrului de a contribui la educarea copiilor abandonați. Vrem să-i atragem pe acești copii triști într-un joc teatral, nu foarte complicat, dar expresiv. În București avem un centru pilot la Școala nr.4 din Piața Chibrit, vom prelua în curînd sala. Copiii, împreună cu studenții de la Arte Plastice, actori, regizori și psihologi, vor alcătui un spațiu propice în care se vor juca și vor juca. Vrem să-i apropiem de un simț al artisticului și să încercăm să-i ajutăm și în formarea lor intelectuală. Jocul va folosi la început cîteva cuvinte într-o limbă străină, pentru ca în cele din urmă textul să fie vorbit integral în acea limbă. Vrem să sporim șansele acestor copii care n-au părinți gata să le plătească profesori de limbi străine. Știind o limbă străină azi, în România, poți găsi mai ușor un loc de muncă, poți avea acces la o viață mai bună în toate sensurile.

– **Să trecem la întîlnirea de la București.**

– Acum un an și jumătate Uniunea Europeană a Teatrelor a primit Teatrul „Bulandra” ca membru. Atunci intram în acest club de douăsprezece teatre stabile, subvenționate. Giorgio Strehler, care este președintele Uniunii, reprezintă și Piccolo Teatro. Deci, Uniunea adună, de la Royal Shakespeare pînă la Malii din Sankt-Petersburg, elita teatrului european. Directorii se întîlnesc de două ori pe an pentru a discuta problemele Uniunii dintre care prioritară este cea a organizării festivalului anual. Anul acesta el se va desfășura la Budapesta. S-au mai discutat, într-o lungă zi de duminică, problemele financiare ale Uniunii; Ministerul Culturii din Franța a anunțat că fondurile se înjumătățesc, se pune și chestiunea sediului – s-ar putea ca Centrul să se mute în Italia. Am fost asigurați că Festivalul de la Budapesta va beneficia de un sprijin substanțial din partea guvernului maghiar. A fost primit un nou membru: Teatrul Argentina din Roma; s-a considerat că Teatrul din Gdansk, care făcuse cerere de primire, nu este deocamdată la nivelul pretențiilor Uniunii. S-a discutat și despre activitatea de tip formativ, despre organizarea în Franța a unei Școli a școlilor, unde fiecare teatru să trimită trei studenți și un profesor, iar teatrele care nu au școli să recomande trei tineri din trupă. De asemenea, se va amenaja în Anglia un atelier al tînărului regizor. Nici problemele dramaturgiei n-au fost ocolite: piesele noi vor fi promovate și vor ajunge la fiecare teatru-membru al Uniunii. Eu am propus ca la Festival să se facă un spectacol al tuturor teatrelor: o seară de improvizații sau o temă comună tratată de fiecare colectiv în felul său. Am mai pledat pentru ca, după Festivalul de la Budapesta, trupele care pot, să vină și pînă la Timișoara, poate și pînă la București. În acest sens așteptăm comunicări de la Teatrul de Stat din Düsseldorf, de la domnul Strehler, de la regizorul Dodin, care a pus la „Malii” spectacolul *Gaudeamus*, un spectacol excepțional, care trebuie neapărat văzut.

E o întîlnire la care am participat ca invitat și ca fost director al Teatrului „Bulandra”, domnul Purcărete actualul director neputînd fi de față. Am reprezentat, împreună cu d-l Chiribucă, Teatrul „Bulandra”.

MAGDALENA BOIANGIU